

	Fakta till stödorden.
1	Historik • Ötzi dog för 5 300 år sen. Man tror att det var på sommaren. • Han kallas ismannen för att hans kropp bevarats i över femtusen år infrusen i en glaciär. Att Ötzis kvarlevor i stället bevarades berodde på att han omkom på hög höjd, låg i en skyddande sänka, på en plats där det sällan töar. • Han hittades på gränsen mellan Österrike och Italien den 19 september 1991 av några alpinister i Ötztalalperna. Det är den äldsta människokroppen som någonsin hittats. • Först ville ingen kännas till honom för man trodde att det var en förolyckad klättrare eller möjligen ett mordoffer, men när det visade sig att han var från stenåldern ville båda länderna ha honom. Det visade sig att Österrike vann med några meter. • Sedan mätningar visat att Ötzi faktiskt fallit ner död 92 meter och 56 centimeter inne på italienskt territorium, överfördes kroppen till Sydtyrolens arkeologiska museum i Bolzano, Italien.
2	Fakta • Ötzi var i 45-års åldern när han dog, en hög ålder för en människa på stenåldern. • Han var 160 centimeter lång, vägde ca 50 kg. • Han hade bruna ögon, axellångt mörkbrunt hår och troligtvis mörkt skägg. • Med kroppen hittade de också hans rygsäck, midjeväska med flinta, dolk, pilar, delar av hans pilbåge, en kopparyxa, näverbägare med kol. • Ötzi var iklädd pälsrock och pälsbyxor samt en mössa av björnskin. Under pälsbyxorna bar han ett slags getskinnskalsong • Sista måltiden bestod av kött och olika sädesslag som tillagats över öppen eld. • Forskare har haft stor hjälp av Ötzi. Han har hjälpt dem förstå livet under den yngre stenåldern i Europa.

3	Kul att veta • Tidigare undersökningar har visat att Ötzi var tatuerad. Men först nu är forskare säkra, han hade 61 tatueringar. Ötzi trodde nog att tatueringarna kunde lindra hans ryggvärk. Eftersom skinnet mörknat på den mumifierade kroppen har det varit svårt att veta exakt hur många tatueringar Ötzi hade. • Ötzi är så skör att han aldrig får lämna sin specialbyggda kammare i Italien. Mumien förvaras i en specialbyggd kylkammare och du kan kika in genom en litet fönster för att se honom. • I många år visste forskarna inte vad Ötzi dött av. Men röntgenbilder avslöjade en pilspets bakom det högra skulderbladet. Skärmärken i handen och blodspår från andra människor på utrustning och kläder upptäcktes. Ötzi hade befunnit sig i närstrid mindre än åtta timmar innan han dog. Nya undersökningar från nu i somras visar att han fått ett kraftigt slag mot huvudet som kan ha varit dödande.
4	Film • The Mystery of Ötzi
5	Källor • Ismannen Ötzi är 5 300 år MiniBladet Sydsvenskan • Ismannen Ötzi hade 61 tatueringar - DN.SE • Ötzi Wikipedia • Ötzi the Iceman